

Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği: Ölçek Uyarlama Çalışması*

A Comprehensive Scale of Intellectual Humility: A Scale Adaptation Study

Denizhan GÜLTEKİN¹, Doç. Dr. Necla YILMAZ²

Öz

Araştırmanın amacı Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği'ni (Krumrei-Mancuso ve Rouse, 2016) Türkçeye uyarlamaktır. Bu doğrultuda araştırmanın örneklemini Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Yönetimi Bölümü öğrencileri ile Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında 248 öğrenci katılım göstermiştir. Yapılan analizler sonucunda uyarlanan ölçeğin, orijinal ölçekteki faktör yapılanmasına uygun şekilde 4 boyuttan oluştuğu saptanmıştır. Güvenirlik analizleri sonucunda 22 madde ve 4 boyutlu modelin kabul edilebilir uyuma sahip olduğu görülmüştür. Cronbach Alpha değeri 0,836, test - tekrar test değeri 0,715 olarak bulunmuştur. Sonuç olarak Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanan hâlinin geçerliği olan ve güvenilir bir ölçek olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Entelektüel Tevazu, Ölçek Uyarlama, Entelektüel, Tevazu

Makale Türü: Araştırma

Abstract

The aim of this research is to adapt the Comprehensive Intellectual Humility Scale (Krumrei-Mancuso & Rouse, 2016) into Turkish. In this direction, the sample of the research consists of Süleyman Demirel University Health Management Department students and Political Science and Public Administration students. Within the scope of the study, 248 students participated. As a result of the analyzes made, it was determined that the adapted scale consisted of 4 dimensions in accordance with the factor structuring in the original scale. As a result of the reliability analysis, 22 items and the 4-dimensional model were found to have acceptable fit. The Cronbach Alpha value was found to be 0.836. As a result, it can be said that the Turkish version of the Comprehensive Intellectual Humility Scale is a valid and reliable scale.

Keywords: Intellectual Humility, Scale Adaptation, Intellectual, Humility

Paper Type: Research

Giriş

Herkes tarafından farklı şekilde ele alınan, üzerinde mutabık kalınamayan bir kavram olarak entelektüel; bilim, teknik ve kültürün çeşitli alanlarında eğitim almış kimse, aydın ve münevver olarak ifade edilmiştir (TDK, 2021). Entelektüeli düşünmek ve düşünmeyi öğretmeyi kendine vazife gören kişi (Le Goff, 2006) olarak söyleyenler olduğu gibi, insanoğlunun dünyadaki macerasını anlamaya yönelik kişi (Alatlı, 2004) olarak da ifade edenler vardır. Kapsayıcı tanımlardan ayrı olarak entelektüeli, kritik ve organik entelektüel (Winock, 2002)

* Bu araştırma makalesi danışmanlığı Doç. Dr. Necla YILMAZ'ın yürüttüğü, Denizhan GÜLTEKİN tarafından hazırlanan "Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği: Ölçek Uyarlama Çalışması ve Sağlık Çalışanlarının Entelektüel Tevazu Düzeyleri" isimli yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

¹Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, denizhangultekin@hotmail.com

²Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, neclabardak@sdu.edu.tr

olmak üzere iki başlık altında inceleyenler de olmuştur. Buradan anlaşılacağı üzere entelektüele, üzerinde fikir birliğine varılamayan bir kavramdır demek yanlış olmayacaktır. Bu bağlamda entelektüel için kendine benzer çeşitli kavramlarla karıştırıldığı kanısına varılabilir. Bahsi geçen kavramlardan biri “literati”dir. Literati, en basit ifadeyle Orta Çağ Avrupası’ndaki okuryazar din adamlarına denilmektedir. Mardin’e (1998) göre literatinin iki önemli görevi vardır: Mevcut değerlerin korunması ve gelecek nesillere aktarılması. Entelektüel ile karıştırılan bir diğer kavram ise “entelijansiya”dır. Entelijansiya ile entelektüelin aynı anlama geldiği düşünülse de bu iki kavram farklı anlamlara gelmektedir. Entelijansiya Rus Çarlığı’nın son dönemlerindeki muhalifleri temsil ederken, entelektüelin belirli bir grubu temsil etmesinin yanı sıra içerdiği anlam havuzu daha derin ve kapsayıcıdır (Demiralp, 2002). Arapça kökenli bir kelime olan “münevver” de entelektüel ile karıştırılan benzer kavramlardan biridir. Parlatılmış, aydınlatılmış anlamlarına gelen (TDK, 2021) bu kavram için, entelektüelin siyasi kimlik kazanmış hali denilebilir. Buna ek olarak münevverin ahlaklı, bilime bağlı ve dindar bir insan tipi (Erkul, 1999) olarak entelektüelden ayrıldığı yönler de vardır. Entelektüel ile karıştırılan âlim, arif ve aydın kavramları da birbirleriyle benzer anlamlara sahip fakat bazı yönleriyle birbirlerinden ayrılmaktadır. Bunlardan entelektüele en yakın olan aydın kavramıdır. Günümüzde seküler bir anlam kazanmış olan aydın anlamı itibarıyla kültürlü, okumuş, görgü sahibi kimse anlamına gelmektedir (TDK, 2021). Âlim ve arif kavramları ise daha çok dini anlamları içeren kavramlardır. Âlim bilen, bilici, bilgin anlamlarına gelirken (TDK, 2021); arif vâkıf olan, tanıyan ve sezgi sahibi kimse (TDV, 1991) anlamına gelmektedir. Verilen tanımlardan hareketle entelektüel ile arif ve âlimin farklı kavramlar olduğu anlaşılmaktadır.

Entelektüel tevazuya geçmeden önce tevazu kavramının kökeni ve anlamı üzerinde bilgi vermenin entelektüel tevazu kavramının anlaşılmasında yardımcı olabileceği düşünülmektedir. Buradan hareketle Arapça kökenli bir kelime olan tevazunun gösterişsizlik anlamına (TDK, 2021) geldiği söylenebilir. Tevazunun sadelik anlamına ek olarak, kişinin kendini doğru değerlendirmesi, ölçülü olması, kibre kapılmaması da tevazu olarak ifade edilebilir. Toparlayacak olursak tevazuya bilgelik ve hikmeti simgeleyen bir kavram demek yanlış olmayacaktır. Tevazunun etimolojik kökenine bakıldığında Latince humilis ve humus sözcüklerine dayandığı görülmektedir. Tevazu, insan zihninde her ne kadar olumlu anlamlar çağırırsa da kendini olduğundan aşağılık görme gibi olumsuz anlama da geldiğini (Rowatt vd., 2006) söyleyen araştırmacılar da vardır. Bu görüşe karşı çıkıp tevazuyu erdem olarak görenler ise, tevazunun kişinin kendini değersiz görmesi olarak değil, aksine kendi gücünün farkına varan bir varlık olduğunu bilmesi ve kendisinden daha güçlü varlıklar olabileceğini de kabul etmesi gerektiğini (Templeton, 1997’den akt. Tangney, 2000) iddia etmektedirler. Felsefe tarihi incelendiğinde entelektüel kavramında olduğu gibi tevazu kavramıyla da ilgili birçok düşünürün farklı fikirlere

sahip oldukları görülebilir. Tevazu erdem olarak değerlendirildiği gibi kusur olarak da değerlendirilmiştir. Makalenin devamında tevazunun türlerine kısaca değinilmiş ve devamında entelektüel tevazu kavramı açıklanmaya çalışılmıştır.

Tevazunun türlerinden biri olan “kültürel tevazu” kültürel farklılıklara dikkat çekmektedir (Davis vd., 2016, Hook vd., 2016). Kültürel tevazu sahibi bir birey önyargılarını bir kenara bırakıp diğer kültürlerle karşı farkındalık geliştirmelidir (Yeager ve Bauer-Wu, 2013). Literatür incelendiğinde kültürel tevazunun çeşitli yönlerine dikkat çeken çalışmalar (Kuşci ve Oğuz Duran, 2022; Foronda vd., 2016; Foronda, 2020) mevcuttur. Kültürel tevazu küresel boyutta düşünüleceği gibi yerel boyutta da düşünülebilir. Tevazu türlerinden bir diğeri de “ilişkisel tevazu”dur. İlişkisel tevazu bireyin karşısındaki ile arasındaki sahip olduğu ilişkinin boyutuna göre değişiklik gösteren ve bir bireyin diğerinin tevazu düzeyine dair görüşü olarak ele alınabilir (Nonterah vd., 2016). Tevazu türlerinden biri olan entelektüel tevazu ise birçok araştırmacı tarafından farklı şekillerde ele alınmıştır. Literatür incelendiğinde entelektüel tevazunun; kişinin bir inancı, sadece kendisinin inancı olduğu için doğru kabul etmeye istekli olmaması (Gregg ve Mahadevan, 2014, s. 8), daha fazlasını bilmeyi üstünlük gören entelektüel kibir ile daha azıyla idare eden entelektüel çekingenlik arasında kurulan erdemli bir denge (Samuelson vd., 2014, s. 389), kişinin benliğine yönelik bir tehdit hissetmeksizin düşünsel anlamda hata yapabileceğinin farkında olması (Krumrei-Mancuso ve Rouse, 2016, s. 210) ve kanıt yetersizliğini ya da bilmeye ve yorumlamaya ilişkin insani sınırlılıkları göz önünde bulundurarak belli bir kişisel inancın doğru olmama olasılığının farkında olması (Leary vd., 2017, s. 793) şeklinde ifade edildiği görülmektedir. Yapılan tanımlardan ortak bir tema çıkarmak gerekirse en basit ifadeyle entelektüel tevazu; kişinin sahip olduğu inancın veya görüşün yanlış olabileceğini kabul etmesi ve her daim kendini öğrenmeye hevesli hissetmesi olarak ifade edilebilir. Bildiklerinin ve yapabileceklerinin farkında olan, sürekli yeni öneri ve görüşlere açık olan bir kişiye entelektüel tevazu düzeyi yüksek bir birey denilebilir.

Kişinin tehdit hissetmeksizin fikrî zeminde yanılabilirliğinin farkında olması (Krumrei-Mancuso ve Rouse, 2016, s. 210; Porter ve Schumann, 2018, s. 140), entelektüel tevazunun önemini ortaya koymaktadır. Entelektüel tevazu düzeyi yüksek olan bir araştırmacı, kendi kuramını sorgulayacak ve bulduğunu zannettiği şeyin hatalı olabileceği kaygısını taşıyacak ve bunu çekinmeden dile getirecektir. Bu kaygı araştırmacıya yeni ufuklar açacak ve sürekli doğruyu aramasına vesile olacaktır (Aka ve Turan, 1997, s. 17-18). Buradan hareketle entelektüel tevazunun, bireylerin daha uzlaşımçı bir yaşam pratiği içinde olmalarına imkân sağladığı, değişime ve gelişime daha açık olmalarının önünü açtığı söylenebilir.

Türkçe literatür incelendiğinde entelektüel tevazu kavramıyla ilgili çok az çalışmaya rastlanmıştır (Çakan, 2019; Güngör 2020). Literatürdeki bu boşluğu doldurup bundan sonra yapılacak çalışmalar için araştırmacılara fayda sağlayacak bir ölçek kazandırmak amacıyla bu ölçek uyarlama çalışması yapılmıştır. Krumrei-Mancuso ve Rouse (2016) tarafından geliştirilen Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği'nin uyarlanmasıyla Türkçe literatürdeki boşluğun doldurulacağı düşünülmektedir.

1. Yöntem

Bu başlık altında çalışmanın evreni ve örnekleme, veri toplama aracı, orijinal ölçeğe ilişkin değerler, ölçek uyarlama süreci ve araştırmanın etik yönü yer almaktadır.

1.1. Araştırmanın Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın evrenini Süleyman Demirel Üniversitesi Sağlık Yönetimi ve Siyaset Bilimi Kamu Yönetimi bölümü öğrencileri oluşturmaktadır. Örneklem sayısı madde sayısının minimum on katı olması gerektiği (Bryman ve Cramer, 2001'den akt., Tavşancıl 2002) ilkesinden hareketle, örneklem sayısı 170'i Sağlık Yönetimi, 78'i Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümünden olmak üzere 248 kişidir. İlgili fakültede en yüksek puanla öğrenci alan iki bölüm Sağlık Yönetimi ile Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü olduğu için katılımcılar bu iki bölümden seçilmiştir. Bölümdeki son sınıf öğrencilerinin tamamına ulaşılmaya çalışılmış, araştırmacının da Sağlık Yönetimi bölümünden olması hasebiyle ilgili bölümden katılım daha fazla olmuştur. Katılımcıların 164'ü kadın (%66,1), 84'ü erkektir (%33,9). Katılımcıların 128'i 22 yaş ve altında (%51,6), 120'si 23 yaş ve üzerindedir (%48,4). Araştırmaya katılan kişilerden 162'si (%65,3) lisans öğrencisi, 48'i (%19,4) yüksek lisans, 38'i (%15,3) doktora öğrencisidir. Dağılım bölümdeki öğrenci dağılımının popülasyonu oranında şekillenmiştir. Katılımcıların 170'i (%68,5) Sağlık Yönetimi bölümü, 78'i (%31,5) Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü öğrencilerinden oluşmaktadır. Bu verilere bağlı olarak katılımcıların çoğunluğunun kadın, 22 yaş ve altında, lisans öğrencisi ve Sağlık Yönetimi bölümünde okuyan öğrenciler oldukları söylenebilir.

1.2. Araştırmanın Etik Yönü

Ölçeğin Türkçeye uyarlanabilmesi için ilk olarak orijinal ölçeği geliştiren E. J. Krumrei-Mancuso ile gerekli yazışmalar sonucunda izin alınmıştır. Uyarlanacak ölçek için (14/11/2019 tarihli 87432956/050.99/189158 sayılı) etik kurul izni "Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu"ndan alınmıştır.

1.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada katılımcıların yaş, cinsiyet, medeni durum, meslekte çalışma yılı, kurumda çalışma yılı, demografik özelliklerinin yanı sıra entelektüel tevazu düzeylerine ilişkin Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği kullanılmıştır.

1.3.1. Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği

Krumrei-Mancuso ve Rouse (2016) tarafından geliştirilen ölçek 22 madde ve 4 boyuttan oluşmaktadır. Zihin ve Benlik Bağımsızlığı boyutu 5 madde, Birinin Bakış Açısını Değerlendirme Açıklığı boyutu 5 madde, Başkalarının Bakış Açılarına Saygı boyutu 6 madde ve Entelektüel Aşırı Özgüvenin Yoksunluğu Boyutu 6 maddeden oluşmaktadır.

Tablo 1: Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği ve Alt Ölçeklerin Psikometrik Özellikleri³

	Ölçeğin Tamamı (22 madde)	Zihin ve Benlik Bağımsızlığı Boyutu (M1-M5)	Birinin Bakış Açısını Değiştirme Açıklığı Boyutu (M6-M10)	Başkalarının Bakış Açılarına Saygı Boyutu (M11-M16)	Entelektüel Aşırı Özgüvenin Yoksunluğu Boyutu (M17-M22)
Örnekleme	α				
Örnekleme 1 (N= 380)	0,88	0,89	0,80	0,85	0,74
Örnekleme 2 (N=380)	0,87	0,89	0,81	0,84	0,74
Örnekleme 3 (N= 509)	0,85	0,87	0,80	0,83	0,72
Örnekleme 4 (N= 179)	0,82	0,82	0,76	0,78	0,70

(α = Cronbach Alfa)

1.4. Ölçek Uyarlama Süreci

Ölçek birbirinden bağımsız dört dil uzmanı tarafından İngilizceden Türkçeye tercüme edilmiştir. Yapılan tercüme araştırmacı ve üç dil uzmanı tarafından incelenmiş ve maddelerin en uygun Türkçe karşılıkları tercih edilmiştir. Oluşturulan taslak, bağımsız iki uzman tarafından tekrardan İngilizceye tercüme edilmiştir. Orijinal ölçek ile tercüme edilen metnin tutarlı olduğu görülmüştür.

Tercüme edilen ölçeğin araştırılacak alanı temsil edip etmediğini tespit etmek için kapsam geçerliliği yapılmıştır (Uçar ve Taşhan, 2017). On beş dil uzmanı ve Sağlık Yönetimi bölümünden 3, İşletme bölümünden 2, Uluslararası İlişkiler bölümünden 1 ve İktisat bölümünden 1 öğretim üyesi olmak üzere toplamda 22 kişiden uzman görüşü alınmıştır. Pilot uygulama olarak

³ Krumrei-Mancuso, E. J., ve Rouse, S. V., (2016) tarafından geliştirilen "The Development and Validation of The Comprehensive Intellectual Humility Scale" isimli çalışmaya ait örneklem sayıları

10 araştırma görevlisine ulaşılmış, ölçek maddelerinin anlaşılabilirliği sorulmuştur. Pilot uygulamanın neticesinde ölçeğin maddeleriyle ilgili olumsuz bir görüş alınmamıştır. Ayrıca pilot uygulamaya katılan katılımcılardan elde edilen veriler araştırmaya dahil edilmemiştir. Ölçeğin yapı geçerliliğini değerlendirmek için doğrulayıcı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. DFA'da elde edilen modelin yeterli olup olmadığını tespit etmek için χ^2 / df , GFI, AGFI, CFI, RMSEA gibi uyum indeksleri kullanılmaktadır (Brown ve Moore, 2012). Araştırmada esas ölçeğin dört boyutlu yapısı DFA ile değerlendirilmiştir. Kurulan model sonucunda uyum indekslerinin kabul edilebilir değerleri sağlayıp sağlamadığı incelenmiştir. Daha sonra ise faktör yükleri değerlendirilerek ölçeğin yapı geçerliliği sağlanmıştır. Ölçeğin güvenilirliğinin değerlendirilmesinde Cronbach Alfa ve test-tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Test-tekrar test yönteminde araştırmada yer almayan 31 kişiye anket formu uygulanmıştır. Aynı form 10 gün sonra aynı katılımcılara tekrar uygulanmıştır. İlk form ile ikinci form arasındaki ilişki korelasyon katsayısı hesaplanarak açıklanmıştır.

2. Bulgular

2.1. Geçerlik Analizine İlişkin Bulgular

Aşağıdaki tabloda dil uzmanlarının ölçek maddelerinin tercümelerine dair puanlamaları ve uyum testi sonuçları yer almaktadır.

Tablo 2: Uzmanların Ölçek Maddelerine Dair Değerlendirmeleri

No	Madde Adı	\bar{X}	SS	Min	Max
1	I feel small when others disagree with me on topics that are close to my heart.* Yürekten bağlı olduğum konularda başkalarıyla fikir ayrılığına düştüğüm zaman kendimi küçük düşmüş hissederim.*	5,35	1,424	3	7
2	When someone contradicts my most important beliefs, it feels like a personal attack.* Birisi benim en önemli inançlarımın aksini iddia ettiğinde bunu kişisel bir saldırı olarak hissederim.*	5,5	1,605	2	7
3	When someone disagrees with ideas that are important to me, it feels as though I'm being attacked.* Birisi benim için önemli olan fikirlere katılmadığında saldırıya uğramış gibi hissederim.*	6	1,337	3	7
4	I tend to feel threatened when others disagree with me on topics that are close to my heart.* Yürekten bağlı olduğum konularda benimle fikir ayrılığına düşüldüğü zaman kendimi tehdit edilmiş hissederim.*	5,35	1,348	3	7
5	When someone disagrees with ideas that are important to me, it makes me feel insignificant.* Birisi benim için önemli olan fikirlere katılmadığında bu durum kendimi önemsiz hissettirir.*	5,8	1,436	2	7
6	I am open to revising my important beliefs in the face of new information. Yeni bilgilerle karşılaştığımda önemli düşüncelerimi değiştirmeye açığım.	5,35	1,424	3	7

7	I am willing to change my position on an important issue in the face of good reasons. Önemli bir konu üzerine makül gerekçelerle karşılaştığımda görüşümü değiştirmeye açığım.	5,55	1,394	3	7
8	I am willing to change my opinions on the basis of compelling reason. İkna edici sebeplerle karşılaştığımda fikirlerimi değiştirmeye açığım.	5,5	1,147	3	7
9	I have at times changed opinions that were important to me, when someone showed me I was wrong. Birisini hatalı olduğumu gösterdiğinde bu fikirlerde değişikliğe gittiğim zamanlar oldu.	5,75	1,292	3	7
10	I'm willing to change my mind once it's made up about an important topic. Daha önce almış olduğum bir kararı değiştirmeye açığım.	5,45	1,394	3	7
11	I can respect others, even if I disagree with them in important ways. Başka insanlarla önemli fikir ayrılıkları yaşasam bile onlara saygı gösterebilirim.	6,2	1,105	3	7
12	I can have great respect for someone, even when we don't see eye-to-eye on important topics. Önemli konular üzerinde aynı fikirde olmadığım birisine karşı büyük bir saygı duyabilirim.	5,15	1,348	3	7
13	Even when I disagree with others, I can recognize that they have sound points. Diğer insanlarla fikir ayrılığı yaşasam bile onların haklı tarafları olduğunu kabullenebilirim.	6,2	0,951	4	7
14	I am willing to hear others out, even if I disagree with them. Aynı fikirde olmasam bile insanları sonuna kadar dinlemeye istekliyimdir.	5,8	1,281	2	7
15	I welcome different ways of thinking about important topics. Önemli konular hakkındaki farklı düşünce tarzlarını hoş karşılarım.	6,15	1,089	4	7
16	I respect that there are ways of making important decisions that are different from the way I make decisions. Benimkinden daha farklı tarzda karar verme yollarına saygı duyarım.	5,5	1,432	3	7
17	My ideas are usually better than other people's ideas.* Fikirlerim diğer insanların fikirlerinden genellikle daha iyidir.*	6,2	1,281	3	7
18	For the most part, others have more to learn from me than I have to learn from them.* Genellikle başkalarının benden öğrenecekleri, benim onlardan öğreneceklerimden daha fazladır.*	6,05	1,099	4	7
19	When I am really confident in a belief, there is very little chance that belief is wrong.* Bir düşünceye güvenim tam olduğunda o düşüncenin yanlış olma ihtimali çok azdır.*	5,8	1,196	3	7
20	On important topics, I am not likely to be swayed by the viewpoints of others.* Önemli konularda başkalarının bakış açılarından etkilenme ihtimalim yok denecek kadar azdır.*	5,7	1,380	3	7
21	I'd rather rely on my own knowledge about most topics than turn to others for expertise.* Çoğu konuda uzman görüşü almak için başkalarına yönelmek yerine, kendi bilgilerime güvenmeyi tercih ederim.*	5,9	1,209	3	7
22	Listening to perspectives of others seldom changes my important opinions.* Başkalarının bakış açılarını dinlemek önemli görüşlerimi nadiren değiştirir.*	5,9	1,420	2	7
N= 22		Kendall W= 0.104	$\chi^2= 43,821$	p=0.02	

* Yıldızlı maddeler ters olarak puanlandırılmıştır.

Yukarıdaki tabloda ölçeğin maddelerinin son hâli uzmanlar tarafından 7'li Likert tipinde (1: Hiç uygun değil – 7: Tamamen uygun) değerlendirilmiştir. Zihin ve Benlik Bağımsızlığı (M1,

M2, M3, M4, M5) boyutu ile Entelektüel Aşırı Özgüvenin Yoksunluğu boyutu (M17, M18, M19, M20, M21, M22) ters olarak değerlendirilmiştir.

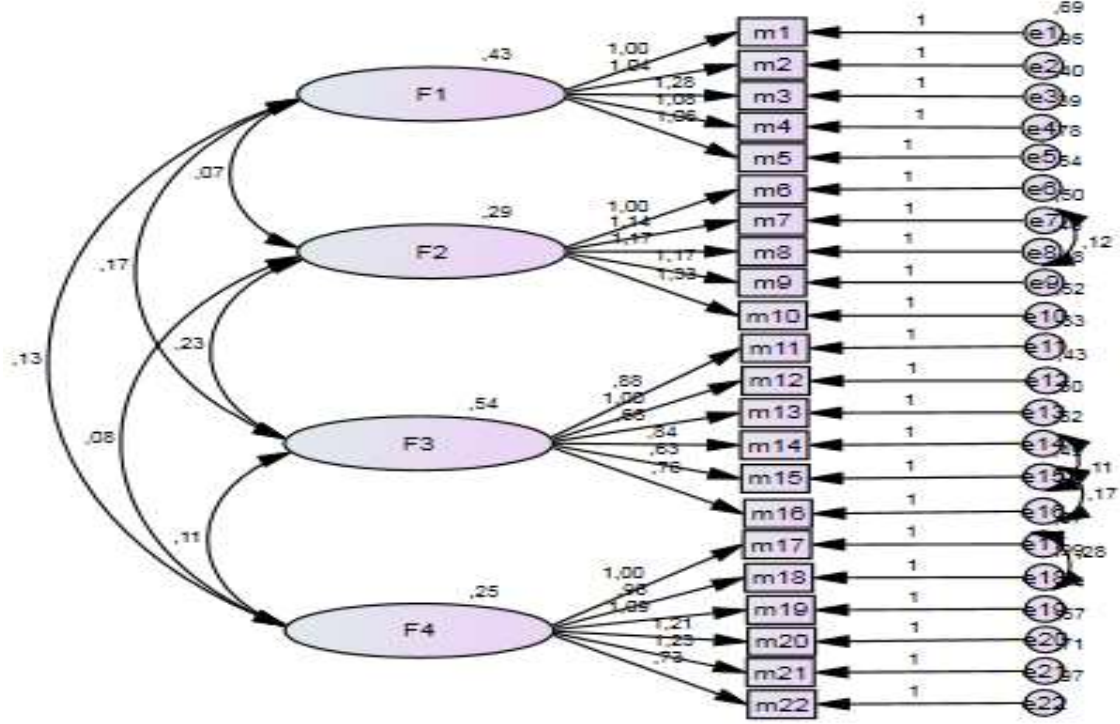
Uzmanlardan ölçek maddelerinin tercümelerinin uygunluğunu değerlendirmeleri için 1 ile 7 arasında değer vermeleri istenmiştir. Puanlamaya göre 1 (Hiç uygun değil), 7 (Tamamen uygun) şeklinde belirtilmiştir. Ayrıca her maddenin altına uzmanların görüş bildirmeleri için gerekli alan bırakılmıştır. Değerlendirilen maddelerin ortalamasına bakıldığında en düşük 5,15 ve en yüksek 6,2 değer aldığı görülmüştür. Tüm görüşler incelendikten sonra kabul edilebilir en düşük değer olan “4” değerinin altında bir madde olmadığı için kapsam geçerliliği sonucunda ölçekten herhangi bir madde çıkarılmamıştır. Ek olarak maddelerin standart sapmalarının 0,951 ile 1,605 arasında olduğu görülmüştür.

Uzman görüşlerinin uyumluluğu non-parametrik test olan Kendall W analiziyle incelenmiştir (Bowling ve Ebrahim 2005’ten akt. Uçar ve Taşhan, 2017). Kendall W değeri 0,104 olarak bulunmuş ve istatistiksel olarak uzmanların bildirdiği görüşler arasında ortak mutabakata varıldığı saptanmıştır.

2.2. Doğrulayıcı Faktör Analizine İlişkin Bulgular

Ölçek uyarlama araştırmalarında önemli yer tutan DFA, gizli ve gözlenen değişkenler arasındaki ilişkiyi saptamaya yarayan bir yapısal eşitlik modelidir (Çapık, 2014). DFA’da ölçeğin uygunluğu uyum indeksleri aracılığıyla belirlenmektedir. Orijinal ölçekte (Krumrei-Mancuso ve Rouse, 2016), dört farklı örneklem grubunda yapılan faktör analizi sonucunda dört boyutlu bir yapı ortaya konulmuş olduğundan; yani daha önceden faktörleri bilinen bir yapı test edildiğinden dolayı, açıklayıcı faktör analizine başvurulmamıştır.

Şekil 1: Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği Path Diyagramı

Yukarıdaki şekilde görüldüğü üzere F1 Zihin ve Benlik Bağımsızlığını, F2 Birinin Bakış Açısını Değiştirme Açıklığını, F3 Başkalarının Bakış Açılarına Saygıyı, F4 ise Entelektüel Aşırı Özgüvenin Yoksunluğunu ifade etmektedir. DFA yapılırken hiçbir madde analizden çıkarılmamıştır. Birinin Bakış Açısını Değiştirme Açıklığı boyutuna bir, Başkalarının Bakış Açılarına Saygı boyutuna iki, Entelektüel Aşırı Özgüvenin Yoksunluğu boyutuna da bir kovaryans eklenmiştir.

Aşağıdaki tabloda uyarlanan ölçeğin DFA'ya ilişkin uyum indekslerinin değerleri verilmiştir.

Tablo 3: Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği DFA Değerleri

Uyum Ölçüleri	İyi Uyum	Kabul Edilebilir Uyum	Modelin Sonuçları	Uyum
RMSEA	$0 < RMSEA < 0,05$	$0,05 < RMSEA < 0,10$	0,051	Kabul Edilebilir

GFI	0,95<GFI <1	0,90< GFI <0,95	0,900	Kabul Edilebilir
AGFI	0,90<AGFI <1	0,85< AGFI<0,90	0,872	Kabul Edilebilir
NFI	0,95<NFI <1	0,90< NFI <0,95	0,825	Kabul Edilebilir
CFI	0,95<CFI<1	0,90< CFI <0,95	0,921	Kabul Edilebilir
x ² /df	x ² /df<3	3< x ² /df<5	1,651	İyi Uyum

Tablo incelendiğinde araştırmada yer alan yapısal eşitlik modelinin uyum indekslerine göre kabul edilebilir bir uyum (Mulaik vd., 1989; Hu ve Bentler, 1999) içerisinde olduğu söylenebilir.

2.3. Güvenirlilik Analizine İlişkin Bulgular

Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeğine ilişkin güvenilirlik analizine ilişkin bulgulara aşağıda yer alan tabloda yer verilmiştir.

Tablo 4: Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği Güvenirlilik Analizi

Boyutlar	α
Zihin ve Benlik Bağımsızlığı	0,795
Birinin Bakış Açısını Değiştirme Açıklığı	0,802
Başkalarının Bakış Açılarına Saygı	0,831
Entelektüel Aşırı Özgüvenin Yoksunluğu	0,682
Toplam	0,836

(α = Cronbach Alfa)

Analiz sonuçlarına göre Zihin ve Benlik Bağımsızlığı boyutunun Cronbach Alfa değeri 0,795, Birinin Bakış Açısını Değiştirme Açıklığı boyutunun 0,802, Başkalarının Bakış Açılarına Saygı boyutunun 0,831, Entelektüel Aşırı Özgüvenin Yoksunluğu boyutunun 0,682, ölçeğin tamamına bakıldığında ise Cronbach Alfa değerinin 0,836 olarak hesaplandığı görülmektedir. Kalaycı'ya (2010) göre "Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği" yüksek derecede güvenilir bir ölçektir. Test-tekrar test uygulamasının güvenilirlik katsayısı ise 0,715 olarak tespit edilmiştir.

Sonuç ve Öneriler

Krumrei-Mancuso ve Rouse (2016) tarafından geliştirilen Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği'nin Türkçe uyarlaması yapılan bu çalışmada ölçeğin dil, kapsam, yapı geçerliği ve güvenilirliği test edilmiştir. Uyarlama süreci yürütülürken ölçek uyarlama aşamaları (Seçer, 2018) adım adım takip edilmiş ve her bir aşama titizlikle yürütülmüştür. Araştırma kapsamında sırayla dil geçerliği, yapı geçerliği ve güvenilirlik analizleri yapılmıştır. Ölçek maddeleri incelendiğinde en yüksek ortalamanın 11(Başka insanlarla önemli fikir ayrılıkları yaşasam bile onlara saygı gösterebilirim) ve 17 numaralı (Fikirlerim diğer insanların fikirlerinden genellikle daha iyidir), en düşük ortalamanın da 12 numaralı maddeye (Önemli konular üzerinde aynı fikirde olmadığım birisine karşı büyük bir saygı duyabilirim) ait olduğu görülmektedir. Ayrıca ZBB ve EAÖY boyutları da ters olarak puanlandırılmıştır. Dil geçerliği sağlanan ölçek, Süleyman Demirel

Üniversitesi'nde eğitim gören Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi bölümü ile Sağlık Yönetimi bölümü öğrencilerine uygulanmıştır. Adı geçen bölümler bağlı olduğu fakültedeki en yüksek puanla öğrenci kabul eden ilk iki bölüm olduğu için çalışma grubu bu bölümün öğrencilerinden seçilmiştir. Yapı geçerliliğini değerlendirmek amacıyla DFA uygulanmıştır. Ölçek güvenilirliğinin belirlenmesi için Cronbach Alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. ZBB boyutu için Cronbach Alfa değeri 0,795, BBDA boyutu için 0,802, BBAS boyutu için 0,831, EAÖY boyutu için 0,682 ve ölçeğin toplam Cronbach Alfa değeri 0,836 olarak bulunmuştur. Çakan ve diğerleri (2018), Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği'ni uyarladıkları çalışmada boyutların Cronbach Alfa katsayılarını sırasıyla 0,90, 0,78, 0,86, 0,70 ve ölçeğin toplam katsayısını 0,83 olarak bulurken, test - tekrar test güvenilirliğini de 0,71 olarak bulmuşlardır.

Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği'nin Türkçe formunun 4 boyut ve 22 maddeden oluşan yapısının geçerliliğine yönelik yapılan doğrulayıcı faktör analizinin sonuçlarına göre, ölçeğin geçerliliğinin sağlandığı görülmektedir. Bu doğrultuda Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği'nin Türkiye'de yapılacak çalışmalara uygun bir ölçek olduğu söylenebilir. Bu araştırmada lisans ve lisansüstü düzeyinde eğitim gören öğrencilerden veri toplanmıştır.

Çakan (2019) ölçek uyarlaması yaptığı yüksek lisans tez çalışmasında üniversite öğrencilerinin entelektüel tevazu düzeylerinin ve beş faktör kişilik özelliklerinin bilgeliği ne düzeyde yordadığını incelemiş ve kadınların entelektüel tevazu düzeylerinin erkeklere oranla daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Türkçeye uyarlanan Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği'nin bilgi ve beceri gerektiren, yoğun, yorucu ve stresli iş gruplarında çalışan bireylerin entelektüel tevazu düzeylerini ölçmek için uygun bir ölçek olduğu ifade edilebilir. Ayrıca farklı örneklem grupları üzerinde yapılacak çalışmaların literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Kapsamlı Entelektüel Tevazu Ölçeği

1: Kesinlikle Katılmıyorum 2 3 4 5: Kesinlikle Katılıyorum

ENTELEKTÜEL TEVAZU DÜZEYİNİ ÖLÇMEYE YÖNELİK SORULAR

		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Ne Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Yürekten bağlı olduğum konularda başkalarıyla fikir ayrılığına düştüğüm zaman kendimi küçük düşmüş hissedirim.	1	2	3	4	5
2	Birisi benim en önemli inançlarımın aksini iddia ettiğinde bunu kişisel bir saldırı olarak hissedirim.	1	2	3	4	5
3	Birisi benim için önemli olan fikirlere katılmadığında saldırıya uğramış gibi hissedirim.	1	2	3	4	5
4	Yürekten bağlı olduğum konularda benimle fikir ayrılığına düşüldüğüm zaman kendimi tehdit edilmiş hissedirim.	1	2	3	4	5
5	Birisi benim için önemli olan fikirlere katılmadığında bu durum kendimi önemsiz hissettirir.	1	2	3	4	5
6	Yeni bilgilerle karşılaştığımda önemli düşüncelerimi değiştirmeye açığımdır.	1	2	3	4	5
7	Önemli bir konu üzerine makûl gerekçelerle karşılaştığımda görüşümü değiştirmeye açığımdır.	1	2	3	4	5
8	İkna edici sebeplere dayanarak fikirlerimi değiştirmeye açığımdır.	1	2	3	4	5
9	Birisi benim için önemli olan fikirlerde hatalı olduğumu gösterdiğinde bu fikirlerde değişikliğe gittiğim zamanlar oldu.	1	2	3	4	5
10	Daha önce almış olduğum önemli bir kararı değiştirmeye açığımdır.	1	2	3	4	5
11	Başka insanlarla önemli fikir ayrılıkları yaşasam bile onlara saygı gösterebilirim.	1	2	3	4	5

12	Önemli konular üzerinde aynı fikirde olmadığım birisine karşı büyük bir saygı duyabilirim.	1	2	3	4	5
13	Diğer insanlarla fikir ayrılığı yaşasam bile onların haklı tarafları olduğunu kabullenebilirim.	1	2	3	4	5
14	Aynı fikirde olmasam bile insanları sonuna kadar dinlemeye istekliyimdir.	1	2	3	4	5
15	Önemli konular hakkındaki farklı düşünce tarzlarını hoş karşılarım.	1	2	3	4	5
16	Benimkinden daha farklı tarzda karar verme yollarına saygı duyarım.	1	2	3	4	5
17	Fikirlerim diğer insanların fikirlerinden genellikle daha iyidir.	1	2	3	4	5
18	Genellikle başkalarının benden öğrenecekleri, benim onlardan öğreneceklerimden daha fazladır.	1	2	3	4	5
19	Bir düşünceye güvenim tam olduğunda o düşüncenin yanlış olma ihtimali çok azdır.	1	2	3	4	5
20	Önemli konularda başkalarının bakış açılarından etkilenme ihtimalim yok denecek kadar azdır.	1	2	3	4	5
21	Çoğu konuda uzman görüşü almak için başkalarına yönelmek yerine, kendi bilgilerime güvenmeyi tercih ederim.	1	2	3	4	5
22	Başkalarının bakış açılarını dinlemek önemli görüşlerimi nadiren değiştirir.	1	2	3	4	5

Kaynakça

- Alatlı, A. (2004). *Akıl ve Ahlakın Birbirinden Koptuğu Bir Dönemi Yaşıyoruz Entelektüel Perspektif*. (Ed. Zencirkıran, M.). İstanbul: Alfa Yayınları.
- Brown, T. A. ve Moore, M. T. (2012). *Confirmatory Factor Analysis. Handbook Of Structural Equation Modeling*. (ss. 361-379). New York: Guilford Publications.
- Çakan O. (2019), *Bilgeliğin Yordayıcıları Olarak Entelektüel Tevazu ve Beş Faktör Kişilik Özellikleri* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Tokat.
- Çakan O. Baytemir K. ve Şahin R. (2018). *Entelektüel Tevazu Ölçeği Uyarlama Çalışması*. International Learning Teaching and Educational Research Congress (ILTER-2018), Amasya Üniversitesi, Amasya.
- Çapık C. (2014). Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarında doğrulayıcı faktör analizinin kullanımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17 (3).
- Davis D.E., DeBlaere C., Brubaker K., Owen J., Jordan T.A., Hook J. N. ve Van Tongeren D. R. (2016). Microaggressions and perceptions of cultural humility in counseling. *Journal of Counseling & Development*, 94: 483-493. doi: 10.1002/jcad.12107.
- Demiralp, O. (2002). Entelektüeller ve aydınlar, *Cogito*, 31, İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.

- Erkul, A. (1999). "Türkiye'de Arabesk Olgusu ve Aydın Tavrı", Sosyal Bilimler Dergisi, Sivas, Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları.
- Foronda C. (2020). A theory of cultural humility. *Journal of Transcultural Nursing*, 31(1), 7-12. doi:10.1177/1043659619875184
- Foronda C., Baptiste D. L., Reinholdt M. M., Ousman K. (2016). Cultural humility: A concept analysis. *Journal of Transcultural Nursing*, 27(3), 210-217. doi:10.1177/1043659615592677
- Goff, J. L. (2006). *Ortaçağda Entelektüeller*, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Gregg, A. P. ve Mahadevan, N. (2014). Intellectual Arrogance and Intellectual Humility: An Evolutionary-Epistemological Account. *Journal of Psychology and Theology*, 42, (ss. 7-18).
- Güngör, M. (2020). *Intellectual humility and political belief bias* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Boğaziçi Üniversitesi, İstanbul.
- Hook J. N., Boan D., Davis D. E., Aten J. D., Ruiz J. M. ve Maryon T. (2016). Cultural humility and hospital safety culture. *J Clin Psychol Med Settings*, 23, 402-409. Doi: 10.1007/s10880016-9471-x.
- Hu, L. T., ve Bentler, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structure analysis: conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling: A Multidisciplinary Journal*, 6(1), ss. 1-55.
- Kalaycı, Ş. (2010). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri*, Ankara: Asil Yayın Dağıtım.
- Krumrei-Mancuso, E. J. ve Rouse, S. V. (2016). The Development and Validation of The Comprehensive Intellectual Humility Scale, *Journal of Personality Assessment*, 98(2), (ss. 209-221).
- Kuşçi, İ. ve Oğuz Duran, N. (2022). Kültürel tevazu ölçeği'nin türkçeye uyarlanması için bir ön çalışma. *İğdir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 29, 97-109. doi: 10.54600/igdirsosbilder.1020965
- Leary, M. R., Diebels, K. J., Davisson, E. K., Jongman-Sereno, K. P., Isherwood, J. C., Raimi, K. T. ve Hoyle, R. H. (2017). Cognitive and Interpersonal Features of Intellectual Humility, *Personality and Social Psychology Bulletin*, 43(6), (ss. 793-813).
- Mardin, Ş. (1998). *Türkiye'de Din ve Siyaset*, İstanbul: İletişim Yayınları.
- Mulaik, S. A., James, L. R., Van Alstine, J., Bennett, N., Lind, S., ve Stilwell, C. D. (1989). Evaluation of goodness-of-fit indices for structural equation models, *Psychological Bulletin*, 105(3), 430.
- Nonterah, C. W., Garthe, R. C., Reid, C. A., Worthington Jr, E. L., Davis, D. E., Hook, J. N., Tongeren D. V. ve Griffin, B. J. (2016). The impact of stress on fluctuations in relational humility as couples transition to parenthood. *Personality and Individual Differences*, 101, 276-281.
- Popper, K. R. (2018). *Bilimsel Araştırmanın Mantığı*, Sunuş (1997), Aka, İ. Ve Turan, İ. Yapı Kredi Yayınları, İstanbul.
- Portelli, H. (1982). *Gramsci ve Tarihsel Blok*, Ankara: Savaş Yayınları.
- Porter, T. ve Schumann, K. (2018). Intellectual Humility and Openness To The Opposing View, *Self and Identity*, 17(2), (ss. 139-162).
- Rowatt, W. C., Power, C., Targhetta, V., Comer, J., Kennedy, S., ve Labouf, J., (2006). Development and initial validation of an implicit measure of humility relative to arrogance. *Journal of Positive Psychology*, 1, 198-211.

- Samuelson, P. L., Jarvinen, M. J., Paulus, T. B., Church, I. M., Hardy, S. A. ve Barrett, J. L. (2014). Implicit Theories of Intellectual Virtues and Vices: A Focus On Intellectual Humility. *The Journal of Positive Psychology*, 10(5), (ss. 389-406).
- Seçer, İ. (2018). *Psikolojik Test Geliştirme ve Uyarlama Süreci; SPSS ve Lisrel Uygulamaları*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tangney, J. P., (2000). Humility: theoretical perspectives, empirical findings and directions for future research. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 19, 70-82.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- TDK. (2021). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- TDV. (1991). *İslam Ansiklopedisi, Cilt: 3*, İstanbul: Türk Diyanet Vakfı Yayınları.
- Uçar T. ve Taşhan S. T. (2018). Gebelik öncesi doğum korkusu ölçeğinin türkçe uyarlaması: kadın ve erkeklerde geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9 (3), 289-296.
- Winock, M. (2002). *Aydınlar Yüzyılı*, Boğaziçi Yayınları, İstanbul.
- Yeager K. A., Bauer-Wu S., (2013). Cultural humility: essential foundation for clinical researchers. *Applied Nursing Research*. 26(4). doi:10.1016/j.apnr.2013.06.008.

ETİK ve BİLİMSEL İLKELER SORUMLULUK BEYANI

Bu çalışmanın tüm hazırlanma süreçlerinde etik kurallara ve bilimsel atıf gösterme ilkelerine riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun tespiti halinde Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi'nin hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk makale yazarlarına aittir. Yazarlar etik kurul izni gerektiren çalışmalarda, izinle ilgili bilgileri (kurul adı, tarih ve sayı no) yöntem bölümünde ve ayrıca burada belirtmişlerdir.

Kurul adı: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu

Tarih: 14/11/2019

No: 87432956/050.99/189158

ARAŞTIRMACILARIN MAKALEYE KATKI ORANI BEYANI

1. yazar katkı oranı : %50

2. yazar katkı oranı : %50